

Lieta C-514/21

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Datums, kurā lūgums reģistrēts Tiesā:

2021. gada 20. augusts

Iesniedzējtiesa:

Court of Appeal (Apelācijas tiesa, Īrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 30. jūlijs

Apelācijas sūdzības iesniedzējs:

LU

Atbildētājs:

Minister for Justice and Equality (Tieslietu un līdztiesības ministrs)

[*omissis*: procesuālie posmi, kuru rezultātā *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa) pieņēma lēmumu vērsties Tiesā prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai par konkrētajiem jautājumiem]

[*omissis*: pušu juridisko pārstāvju vārdi]

THE COURT OF APPEAL

[*omissis*: lietas nomenklatūra valsts tiesā un palātas sastāvs]

**LIETĀ PAR EUROPEAN ARREST WARRANT ACT 2003 [2003. GADA
LIKUMU PAR EIROPAS APCIETINĀŠANAS ORDERI]**

(ar grozījumiem)

STARP

MINISTER FOR JUSTICE AND EQUALITY

[*omissis*] *Atbildētājs*

UN

LU

[omissis] *Apelācijas sūdzības iesniedzējs*

LŪGUMS SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU

ATBILSTOŠI LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU 267. PANTAM

Iesniedzējtiesa

- 1 Lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedz *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa) [..]
[..]

LIETAS PUSES UN TO PĀRSTĀVJI

- 2 Lietas puses:

The Minister for Justice and Equality (Tieslietu un līdztiesības ministrs, turpmāk – “ministrs”), [..]

LU (turpmāk – “Apelācijas sūdzības iesniedzējs”) [omissis: pušu juridisko pārstāvju vārdi]

Pamatlietas priekšmets

- 3 Ungārija pieprasa apelācijas sūdzības iesniedzēja nodošanu atbilstoši Eiropas Apcietināšanas orderim (EAO), kas izdots 2017. gada 27. jūlijā. EAO noteikta apelācijas sūdzības iesniedzēja nodošana, lai izciestu atlikušos 11 mēnešus no vienu gadu garā brīvības atņemšanas soda, kas apelācijas sūdzības iesniedzējam tika piespriests pēc tam, kad viņu notiesāja par četriem noziedzīgiem nodarījumiem, kuru pamatā bija vardarbība ģimenē, no kuras cieta apelācijas sūdzības iesniedzēja bijusī laulātā, viņa bērns un viņa sievasmāte, tostarp uzbrukumu bijušajai laulātajai un nelikumīgu viņas un viņu bērna brīvības atņemšanu. Šie noziedzīgie nodarījumi tika pastrādāti 2005. gada augustā, un tie orderī minēti kā “2005. gada noziedzīgie nodarījumi”.
- 4 EAO b) daļā minēti attiecīgie izpildāmie spriedumi, kas ir *Encsi* [Enči] pilsētas tiesas (pirmās instances tiesa) 2006. gada 10. oktobra spriedums un *Borsod-Abaúj Zemplén* [Boršodas-Abaūjas-Zemplēnas] apgabaltiesas (otrās instances tiesa) 2007. gada 19. aprīļa spriedums.
- 5 EAO vairākos aspektos bija neskaidrs un *High Court* (Augstā tiesa) uzskatīja, ka nepieciešams [..] iesniegt vairākus secīgus pieprasījumus sīkākai informācijai. Atbildēs sniegtā informācija kopā ar EAO atklāj šādu notikumu secību:

- 2006. gada 10. oktobrī apelācijas sūdzības iesniedzējs pēc tiesas sēdēm, kas notika 2006. gada 23. maijā un 2006. gada 10. oktobrī, Enči pilsētas tiesa) tika notiesāts par 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem. Apelācijas sūdzības iesniedzējs piedalījās tiesas sēdē.
- 2007. gada 19. aprīlī apelācijas sūdzības iesniedzēju par 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem notiesāja otrās instances tiesā – Boršodas-Abaūjas-Zemplēnas apgabaltiesā. Apelācijas sūdzības iesniedzējam tika pienācīgi izsniegta pavēste par ierašanos uz šo tiesas sēdi. Tajā viņš nepiedalījās personīgi, tomēr viņu pārstāvēja paša izvēlēts aizstāvis.
- Ar šiem spriedumiem apelācijas sūdzības iesniedzējam tika piespriests sods – brīvības atņemšana uz vienu gadu. Tomēr šā sprieduma izpilde tika atlikta uz divu gadu pārbaudes laiku.
- Apelācijas sūdzības iesniedzējs mēnesi bija pavadījis ieslodzījumā 2006. gada aprīlī un maijā, tāpēc atlikušais brīvības atņemšanas soda izciešanas laiks bija, augstākais, 11 mēneši (šo termiņa starpību atlika, kā minēts iepriekš.)
- 2010. gada decembrī pirmās instances tiesa Enči pilsētas tiesa) notiesāja apelācijas sūdzības iesniedzēju par noziedzīgu nodarījumu – uzturlīdzekļu nemaksāšanu (turpmāk tekstā – “uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgs nodarījums”). Apelācijas sūdzības iesniedzējs piedalījās tiesas sēdēs, kas notika 2010. gada 15. novembrī un 13. decembrī, taču nepiedalījās 2010. gada 16. decembra sēdē, kurā tiesa pasludināja spriedumu. Enči pilsētas tiesa) uzlika apelācijas sūdzības iesniedzējam naudas sodu. Tā neko nenoteica saistībā ar sodu, kas apelācijas sūdzības iesniedzējam tika piespriests par 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem. Uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgais nodarījums tika pastrādāts 2008. gadā (pārbaudes laikā, kas piemērojams atliktajam sodam par 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem).
- Enči pilsētas tiesa) spriedums tika pārsūdzēts, lai gan nav īsti skaidrs, kurš to pārsūdzēja. 2012. gada Miškolcas apelācijas tiesa grozīja spriedumu un naudas soda vietā piesprieda apelācijas sūdzības iesniedzējam piecus mēnešus brīvības atņemšanas, aizliedza viņam gadu piedalīties sabiedriskās lietās un uzdeva izpildīt sodu, kurš viņam bija piespriests par 2005. gada noziedzīgiem nodarījumiem. Apelācijas sūdzības iesniedzējam tika nosūtīta pavēste par ierašanos Miškolcas apelācijas tiesa, tomēr pavēste netika izņemta. Atbilstoši Ungārijas tiesībām šo uzskatīja par pienācīgi nodotu pavēsti. Apelācijas sūdzības iesniedzējs tiesas sēdē nepiedalījās, taču tiesa nozīmēja aizstāvības advokātu, kurš piedalījās lietas izskatīšanā un pēc tās apelācijas

sūdzības iesniedzēja vārdā iesniedza prasību par atkārtotu izskatīšanu, kā arī iesniedza apelācijas sūdzību par soda mīkstināšanu.

- Informācija, kas pieejama *High Court* (Augstā tiesa), nesatur nepārprotami skaidru juridisko pamatu izpildes dokumentam, kuru izdeva Miškolcas apelācijas tiesa un, it īpaši ziņas par to, vai šis dokuments bija obligāta rakstura vai diskrecionārs.
- 2012. gada septembrī [...] Ungārija izdeva Eiropas apcietināšanas orderi, pieprasot apelācijas sūdzības iesniedzēja nodošanu sodu izciešanai, kuri tam piespriesti attiecībā gan uz 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem, gan uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu.
- Apelācijas sūdzības iesniedzējs iebilda pret savu nodošanu, un *High Court* (Augstā tiesa) [...] 2015. gada 19. maija spriedumā izklāstīto iemeslu dēļ (*sub nom Minister for Justice and Equality v AB* [2015] IEHC 338), *High Court* (Augstā tiesa) atteicās uzdot viņa nodošanu.
- 2015. gada 28. oktobrī Miškolcas apelācijas tiesa norīkoja *Enči*[Enči] pilsētas tiesu apsvērt, vai ir nepieciešams noteikt atkārtotu izskatīšanu attiecībā uz 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem. Procesu atkārtotai izskatīšanai uzsāka apelācijas sūdzības iesniedzējs, tomēr tiesas sēdē Miškolcas apelācijas tiesā viņš nepiedalījās.
- 2016. gada 24. oktobrī Enči pilsētas tiesa noraidīja prasību par lietas atkārtotu izskatīšanu. Apelācijas sūdzības iesniedzējs uz tiesas sēdi Enči pilsētas tiesā neieradās, taču viņu pārstāvēja paša iecelts aizstāvis.
- Apelācijas sūdzības iesniedzējs pārsūdzēja Enči pilsētas tiesas lēmumu. Miškolcas apelācijas tiesa izskatīja apelācijas sūdzību 2017. gada 20. martā. Apelācijas sūdzības iesniedzējs uz tiesas sēdi neieradās, taču viņu pārstāvēja paša iecelts aizstāvis. Lietas izskatīšana tika atlikta uz 2017. gada 29. martu, kad apelācijas tiesa pasludināja lēmumu noraidīt prasību par lietas atkārtotu izskatīšanu.
- Šā lēmuma rezultātā spriedums par brīvības atņemšanas sodu, kas apelācijas sūdzības iesniedzējam bija uzlikts pēc viņa notiesāšanas par 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem, – kura izpildi Miškolcas apelācijas tiesa noteica 2012. gada jūnijā – saskaņā ar Ungārijas tiesībām atkal kļuva izpildāms.
- EAO šajā tiesvedībā tika izdots 2017. gada 27. jūlijā.

- 6 [Šis] tiesas sākotnējais uzskats ir, ka lietas izskatīšana Miškolcas apelācijas tiesā, kuras rezultātā apelācijas sūdzības iesniedzējs tika notiesāts par uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgu nodarījumu, kā arī sprieduma pasludināšana par minēto nodarījumu un izpildes dokumenta izdošana, kas norisinājās, apelācijas sūdzības

iesniedzējam klāt neesot, neatbilst ECPAK [Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas] 6. pantam. No šobrīd pieejamās informācijas nav iespējams secināt, vai apelācijas sūdzības iesniedzējs ir atteicies no savām tiesībām piedalīties minētajās tiesas sēdēs. Tāpat arī tiesa sākotnēji uzskata – lai pienācīgi uzskatītu, ka tiesvedība Miškolcas apelācijas tiesā bija “*lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums*” nodošanas mērķa izpratnē, nav [...] izpildītas prasības, kuras noteiktas 4.a pantā/45. pantā. [...] pārsūdzības īstais problēmas kodols ir tas, vai šādi jautājumi principā ir saistīti ar nodošanas lēmumu. Ja ir, tad pirms galīga lēmuma pieņemšanas par to, vai nodošanu, pamatojoties uz faktiskajiem apstākļiem, vajadzētu atteikt, varētu būt nepieciešama tālāka izmeklēšana.

- 7 *High Court* (Augstā tiesa) noraidīja visus pamatojumus, kas tika izvirzīti, iebilstot pret nodošanu. Šī tiesa, izskatot pārsūdzību, dažus no iebildumu pamatojumiem ir noraidījusi. Šā lūguma nolūkiem vērā tiek ņemti tikai divi no iebildumu pamatojumiem:

1) Apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka situācijā, kurā viņam piespriests brīvības atņemšanas sods par 2005. noziedzīgajiem nodarījumiem (sods, kura izpildei tiek prasīta viņa nodošana) ir izpildāms tikai, pamatojoties uz vēlāku notiesāšanu par uzturlīdzekļu nemaksāšanas nodarījumu, kas savukārt bija pamatā izpildes dokumentam, kuru 2012. gadā izdeva Miškolcas apelācijas tiesa, – un kas ir tiesvedība, kuras rezultātā notika minētā notiesāšana un izpildes dokumenta pieņemšana, ir “*lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums*” Padomes Pamatlēmuma 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm 4.a panta 1. punkta izpratnē (turpmāk tekstā – “Pamatlēmums”), kas ir īstenots Īrijas tiesību sistēmā ar 2003. gada Likumu par Eiropas apcietināšanas orderi. Pamatojoties uz minēto, apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka viņa nodošana ir jāatsaka, jo minētais tiesas process, it īpaši tiesvedība Miškolcas apelācijas tiesā, kurā pieņēma izpildes dokumentu, norisinājās *in absentia*, un nav piemērojams neviens no 4.a panta 1. punkta/45. panta nosacījumiem.

2) Apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka tiesas process, kurā pieņēma notiesājošo spriedumu par uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu, un izpildes dokumenta izdošana pārkāpa viņa [tiesības uz] taisnīgu tiesu, ko garantē ECPAK [...] 6. pants. Tā kā tiesas process norisinājās *in absentia*, un ir skaidrs, ka apelācijas sūdzības iesniedzējam nav nekādu tiesību uz lietas atkārtotu izskatīšanu vai jebkādu pārsūdzību, kuras rezultātā nodošanas gadījumā notiesājošais spriedums vai izpildes dokuments varētu tikt atcelts, apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka EAO izpilde un viņa nodošana būtu ECPAK 6. panta, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. un 48. panta “klajš pārkāpums” un ka šādos apstākļos tiesai atbilstoši 2003. gada Likuma par Eiropas apcietināšanas orderi 37. pantu viņa nodošana būtu jāatsaka.

- 8 Ministrs šos pamatojumus apstrīd. Attiecībā uz 1. iepriekšminēto pamatojumu ministrs apgalvo, ka no 2017. gada 22. decembra sprieduma lietā *Samet Ardic*

C-571/[17] PPU, EU:C:2017:1026 (turpmāk tekstā – “spriedums *Ardic*”) izriet, ka tiesas process, kurā apelācijas sūdzības iesniedzējs notiesāts par uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu, nebija “*lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums*” 4.a panta/45. panta izpratnē; šajā izpratnē tas bija tiesas process, kas notika Boršodas-Abaūjas-Zemplēnas apgabaltiesā un kurā 2007. gada 19. aprīlī tika pieņemts nolēmums. *High Court* (Augstā tiesa) tiesnesis secināja, ka attiecībā uz pēdējo minēto nolēmumu 4.a panta/45. punkta nosacījumi bija izpildīti pilnībā. Izpildes dokuments, ko izdeva Miškolcas apelācijas tiesa) 2012. gada jūnijā, bija pasākums, kas saistīts ar brīvības atņemšanas soda izpildes metodēm un kas neietekmēja tā brīvības atņemšanas soda “*veidu vai apmēru*”, kurš iepriekš bija piespriests apelācijas sūdzības iesniedzējam par 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem. Attiecībā uz 2. pamatojumu ministrs apgalvo, ka tiesas process, kurā apelācijas sūdzības iesniedzējs tika notiesāts par uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu, un vēlāk pieņemtais izpildes dokuments nav saistīti ar lēmumu par to, vai EAO ir izpildāms. Arī tad, ja 6. pants ir ticis pārkāpts (bet ministrs šādu iespēju noraida), tiesību aizsardzības līdzekļi būtu izsniegšanas valsts tiesu kompetencē (un [..] šai tiesai būtu jāpieņem, ka tad, ja apelācijas sūdzības iesniedzēju nodotu, efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi viņam būtu pieejami) un šāds iespējama pārkāpums nekļūst par tik smagu nodarījumu, kāds varētu pamatot atkāpi no vispārējās pieejas, kura atbilstoši Pamatlēmumam prasa izpildīt orderus.

Atbilstošās tiesību normas

EUROPEAN ARREST WARRANT ACT 2003 [2003. GADA LIKUMS PAR EIROPAS APCIETINĀŠANAS ORDERI] (AR GROZĪJUMIEM)

- 9 2003. gada Likums par Eiropas Apcietināšanas orderi (ar grozījumiem) (turpmāk tekstā – “2003. gada likums”) Īrijas tiesībās īsteno Pamatlēmumu.
- 10 2003. gada likuma 45. pantā īstenota iespēja, ko dalībvalstīm ļauj 4.a pants. Tajā noteikts, ka “*saskaņā ar šo likumu personas nodošana nav pieļaujama, ja nolēmums pieņemts, attiecīgai personai tiesas procesā klātienē nepiedaloties, ja vien Eiropas apcietināšanas orderī nav norādīti jautājumi, kas ietverti d) punkta 2., 3. un 4. punktā ordera veidlapā, kura iekļauta pielikumā Pamatlēmumam ar grozījumiem, kas veikti ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI.*” 3.1.a, 3.2 un 3.3 punkts atbilst attiecīgi 4.a panta 1. punkta a)-d) apakšpunktiem (45. panta teksts ir pilnībā ietverts šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pielikumā.
- 11 2003. gada likuma 37. panta 1. punktā cita starpā paredzēts, ka:

“*Saskaņā ar šo likumu personas nodošana nav pieļaujama, ja:*

tās nodošana nav saderīga ar valsts pienākumiem, kas paredzēti i) konvencijā vai ii) konvencijas protokolos.”

Harta

- 12 Hartas 47. panta 2. punktā noteikts:

“Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību.”

- 13 48. panta 2. punktā ir paredzēts:

“Ikvienam apsūdzētajam tiek garantētas tiesības uz aizstāvību.”

Pamatlēmums

- 14 Pamatlēmuma 12. apsvērumā cita starpā noteikts, ka tajā ir *“ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti 6. pantā Līgumā par Eiropas Savienību un atspoguļoti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, īpaši tās VI nodaļā.”*

- 15 Pamatlēmuma 4.a pantā (pievienots ar Pamatlēmuma 2009/299/TI 2. pantu) noteikts, ka:

“Tāpat izpildes tiesu iestāde drīkst atteikties izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, kas izdots, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu vai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, ja nolēmums pieņemts aizmuguriski, izņemot gadījumus, kad Eiropas apcietināšanas orderī norādīts, ka saskaņā ar turpmākām izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktos paredzētām procesuālajām prasībām attiecīgā persona:

a) vai nu savlaicīgi

i) saņēma pavēsti un tādējādi tika informēta par tās lietas izskatīšanas plānoto dienu un vietu, kurā pieņemts nolēmums, vai ar citiem līdzekļiem saņēma oficiālu informāciju par minētās lietas izskatīšanas plānoto dienu un vietu tādā veidā, ka ir nepārprotami konstatēts, ka attiecīgā persona zināja par paredzēto lietas izskatīšanu;

un

ii) tika informēta par to, ka nolēmums var tikt pieņemts aizmuguriski;

vai arī

b) zinādama par paredzēto lietas izskatīšanu, bija pilnvarojusi attiecīgās personas vai valsts ieceltu juriskonsultu aizstāvēt viņu lietas izskatīšanā, un minētais juriskonsults patiešām aizstāvēja attiecīgo personu minētajā lietas izskatīšanā;

vai arī

c) ir saņēmusi nolēmumu un, būdama skaidri informēta par tiesībām uz lietas atkārtotu izskatīšanu vai pārsūdzību, kurā personai ir tiesības

piedalīties un kura dod iespēju lietu, tostarp jaunus pierādījumus, atkārtoti izskatīt pēc būtības, un kuras rezultātā sākotnējais nolēmums varētu tikt atcelts:

i) ir skaidri paziņojusi, ka neapstrīd nolēmumu; vai

vai

ii) attiecīgajā termiņā nav lūgusi lietas atkārtotu izskatīšanu vai pārsūdzību;

vai arī

d) nav saņēmusi nolēmumu, bet:

i) nolēmums personai tiks izsniegts tūlīt pēc nodošanas un persona tiks skaidri informēta par viņas tiesībām uz lietas atkārtotu izskatīšanu vai pārsūdzību, kurā viņai ir tiesības piedalīties un kura dod iespēju lietu, tostarp jaunus pierādījumus, atkārtoti izskatīt pēc būtības, un kuras rezultātā sākotnējais nolēmums varētu tikt atcelts;

un

ii) tiks informēta par termiņu, kādā jāpieprasa šāda lietas atkārtota izskatīšana vai pārsūdzība, kā minēts atbilstīgajā Eiropas apcietināšanas orderī.”

Atbilstošā judikatūra

- 16 Tiesa apsvēra 4.a pantu spriedumā *Ardic*. Minētajā lietā Tiesa lēma, ka tad, ja persona ir atzīta par vainīgu noziedzīgā nodarījumā un uz tā pamata tai piespriests brīvības atņemšanas sods, attiecībā uz kura izpildi vēlāk daļēji, nosakot noteiktu nosacījumu ievērošanu, piemēro nosacītu notiesāšanu, jēdziens “*lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums*” 4.a panta nozīmē “*ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neattiecas uz turpmāku tiesvedību par šīs nosacītās notiesāšanas atcelšanu, pamatojoties uz minēto nosacījumu pārkāpumu pārbaudes laikā, ja šajā tiesvedībā pieņemtais nolēmums par atcelšanu negroza ne sākotnēji piespriestā soda veidu, ne apmēru.*”
- 17 Īrijas tiesas vairākas reizes ir apsvērušas nosacījumus, ar kādiem nodošanu varētu atteikt, jo tā pārkāptu ECPAK Hartas [sic] 6. pantu. Judikatūrā tiek uzsvērts augstais sliekšnis atteikumam. Lietā *Minister for Justice v Stapleton* [2007] IESC 30, [2008] 1 IR 669, *Supreme Court* (Augstākā tiesa) norādīja, “*ka izpildes dalībvalsts tiesām, lemjot par to, vai izdot nodošanas rīkojumu, ir jāpieņem, ka izsniegšanas dalībvalsts atbilstoši Līguma par Eiropas Savienību 6.1. pantam ievēros [...] cilvēktiesības un pamatbrīvības*” (70. punkts). Lietā *Minister for Justice and Equality v Celmer* [2019] IESC 80, [2020] 1 ILRM 121 – kur arguments pret nodošanu galvenokārt tika pamatots ar Hartas 47. pantu un 48. panta 2. punktu – *Supreme Court* (Augstākā tiesa) šos nosacījumus formulēja

tādā veidā, ka nodošanas gadījumā persona ciestu tāpēc, ka tiktu pārkāpta “*personas pamattiesību uz taisnīgu tiesu pati būtība*”. Tiesa šos nosacījumus balstīja uz [Eiropas Savienības Tiesas] virspalātas 2018. gada 25. jūlija nolēmumu lietā *L.M. Lieta C-216/18 PPU*, EU:C:2018:586.

- 18 Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā uzsvērts, cik iesakņojies un pamatīgs ir noteikums pret lietas izskatīšanu un notiesāšanu *in absentia*, ja vien to nepapildina tiesības uz atkārtotu izskatīšanu: *Stoichkov* pret Bulgāriju (9808/02) 44 EHRR 14, *Sejdovic* pret Itāliju (56581/00, 2006) un *Othman* pret Apvienoto Karalisti (8139/09) (2012) 55 EHRR 1. Līgumslēdzēju pušu pienākums garantēt apsūdzētajam tiesības atrasties tiesas zālē – vai nu lietas sākotnējās vai atkārtotās izskatīšanas laikā – “ir viena no 6. panta pamatprasībām” (*Sejdovic*, 84. punkts). *Othman* lietā ECT norādīja, ka “Tiesas judikatūrā ir iedibināts, ka izņēmuma kārtā var rasties jautājums attiecībā uz [ECPAK 6. pantu] saistībā ar nodošanas vai izdošanas lēmumu tad, ja aizbēgušajai personai klaji ir tikusi vai varētu tikt liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem lūguma iesniedzējā valstī” (258. punkts) Tālāk tā piezīmēja, ka Tiesa ir norādījusi, ka “atsevišķas netaisnības formas varētu tikt uzskatītas par klaju piekļuves liegšanu tiesiskās aizsardzības līdzekļiem”, tai skaitā “aizmuguriska notiesāšana bez iespējas panākt apsūdzības pārskatīšanu pēc būtības” (259. punkts).
- 19 Atbilstoši Īrijas tiesībām “*nekas nevar būt skaidrāks par principu, ka, lai varētu izmantot Konstitūcijas 38.1. pantā noteiktās tiesības, kurās aizliegta jebkāda krimināllietu izskatīšana, “izņemot likumā pienācīgi noteiktā kārtībā”, personai, kas apsūdzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, ir jāzina, kad un kur tā tiks tiesāta.*” (*O’Brien v Coughlan* [2016] IESC 4, [2018] 2 IR 270, [6.] punkts [..]). Apsūdzētās personas tiesības piedalīties un sekot tiesas procesam pret sevi ir raksturotas kā “apsūdzētās personas konstitucionālās pamattiesības, kas jāievēro un jāaizstāv katrai tiesai” (saskaņā ar tiesneša *Murphy* sacīto lietā *Lawlor v Hogan* [1993] ILRM 606, 610. punkts). Minētās tiesības attiecas arī uz soda piespriešanas tiesas sēdi, kā arī uz tām tiesas sēdēm, kurās varētu tikt aktualizēts vai izpildīts atlikts spriedums. Tomēr tiesības atrasties tiesas sēdē nav absolūtas, un no tām atsevišķos ierobežotos gadījumos var atteikties.
- 20 Visbeidzot, apelācijas sūdzības iesniedzējs kā pamatojumu ECPAK 6. panta piemērojamībai lēmumiem par atlikto sodu izpildi noteiktos apstākļos min vēl divus Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumus lietās *Bohmer* pret Vāciju (37568/97) (2002. gada 3. oktobris) un *El Kaada* pret Vāciju (2130/10) (2015. gada 12. novembris). Abos nolēmumos Tiesa secināja, ka ir pārkāpta ECPAK 6. panta 2. punktā noteiktā nevainīguma prezumpcija, jo atliktie sodi tika aktualizēti, pamatojoties uz to, ka attiecīgā persona bija izdarījusi vēl vienu noziedzīgu nodarījumu, situācijā, kurā šī noteikšana notika pirms galīgās vainas noteikšanas 6. panta izpratnē notiekošā tiesas procesā.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojums

- 21 Tiesa ir sniegusi detalizētu nolēmumu šajā tiesvedībā (citāts: [2021] IECA [..]2)10) un citā pārsūdzībā, kura saistīta ar līdzīgiem jautājumiem un kurā tiesa arī nolēma lūgt prejudiciālu nolēmumu (*Minister for Justice & Equality v Szamota* [2021] IECA 109). Šie spriedumi – it īpaši tiesas nolēmums lietā *Szamota* – detalizēti izklāsta iemeslus, kāpēc tiesa uzskata par nepieciešamu lūgt prejudiciālu nolēmumu, lai tā varētu pieņemt lēmumu šajās pārsūdzībās. Šo nolēmumu kopijas ir pievienotas šī lūguma **1. un 2. pielikumā**.
- 22 Izskatāmās lietas apstākļi atšķiras no *Ardic* lietas apstākļiem vairākos aspektos. Atšķirībā no lietas *Ardic*, par 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem piespriestā brīvības atņemšanas soda (kura izpilde, atšķirībā no situācijas *Ardic* lietā, bija atlikta pilnībā *ab initio*) izpildi izraisīja apelācijas sūdzības iesniedzēja vēlākais notiesājošais spriedums par uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu. Šķiet, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja iepriekš atliktā brīvības atņemšanas soda izpildes izraisīšanā izšķirošā ir bijusi pēdējā minētā notiesāšana. Vēl viena atšķirība ir tā, ka apelācijas sūdzības iesniedzējam atšķirībā no *Ardic* kunga nav tiesību tikt uzklautam *ex post* gadījumā, ja viņš tiek nodots. Viņš jau ir centies panākt atkārtotu izskatīšanu attiecībā uz uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu, bet viņa pieteikums tika noraidīts.
- 23 Neraugoties uz to, var uzskatīt, ka izpildes dokuments, ko izdeva Miškolcas apelācijas tiesa, bija nekas vairāk kā “lēmums, kas saistīts ar iepriekš uzlikta brīvības atņemšanas soda izpildi vai piemērošanu” un ka ne minētais lēmums, ne apelācijas sūdzības iesniedzēja notiesāšana par uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu nemēģināja ietekmēt un neietekmēja tā brīvības atņemšanas soda veidu vai apmēru, kurš iepriekš bija viņam piespriests par 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem. Lai arī lēmums iedarbināt iepriekš atliktu sodu nepārprotami rada ievērojamas sekas attiecīgajai personai, lietā *Ardic* tika nolemts, ka šāds lēmums neietekmē soda veidu vai apmēru. Tāpēc varētu teikt, ka no minētā izriet, ka izšķirošā lēmuma precīzā būtība nav svarīga – tas var būt lēmums pārtraukt nosacītu atbrīvošanu, jo ir pārkāpti nosacītās atbrīvošanas nosacījumi, kā tas bija lietā *Ardic*, vai arī lēmums par iepriekš atlikta soda iedarbināšanu pēc vēlāka notiesājoša sprieduma, kā izskatāmajā gadījumā.
- 24 Vienlaikus tiesa uzskata, ka izskatāmās lietas apstākļiem ir daudz ciešāka saistība ar ECPAK 6. pantu (kā arī Hartas 47. pantu un 48. panta 2. punktu), nekā tas bija lietā *Ardic*. Brīvības atņemšanas sods par 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem ir izpildāms tikai tāpēc, ka ir apelācijas sūdzības iesniedzēju *in absentia* notiesājošs spriedums un notiesāšana par uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu. Citādi nebūtu nekāda izpildāma brīvības atņemšanas soda, par kuru varētu noteikt nodošanu, pamatojoties uz EAO. Šajā kontekstā apelācijas sūdzības iesniedzējs ir apgalvojis, ka, gluži tāpat, kā tiesas šajā valstī neatzītu vai nepildītu *in absentia* spriedumu par uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu (pamatojoties uz 4.a pantu/45. pantu), tām nevajadzētu atzīt vai pildīt attiecīgo sodu viņa nodošanas par 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem mērķiem.

- 25 Pamatojoties uz to, ka 4.a pants/45. pants liegtu apelācijas sūdzības iesniedzēja nodošanu, lai tas izciestu sodu, kas viņam piespriests par uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu, būtu anomāli [...], [ja viņš] būtu nododams, lai izciestu sodu, kas tam uzlikts par 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem, situācijā, kad šis spriedums ir izpildāms, tikai pamatojoties uz [...] to pašu *in absentia* notiesājošo spriedumu.
- 26 Šī tiesa uzskata, ka ECT judikatūra, ko apsvēra lietā *Ardic*, piemēram, nolēmums lietā *Boulois* pret Luksemburgu, šo jautājumu īsti nerisina. Lieta *Boulois* īsti nebija saistīta ar atlikta soda iedarbināšanu pēc tam, kad ir pieņemts vēlāks notiesājošs spriedums. Drīzāk tā bija saistīta ar Luksemburgas Cietuma pārvaldes lēmumiem, kas attiecas uz cietuma pagaidu atstāšanu, nosacītu atbrīvošanu un pārsūtīšanu starp cietumiem. Izskatāmajā lietā, pretēji, [...] nav šaubu, ka 6. pants bija piemērojams tiesas procesam pret apelācijas sūdzības iesniedzēju, viņa notiesāšanai un sprieduma pasludināšanai par uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu. Jau iepriekš norādīts, ka šī notiesāšana šķiet, ir bijusi izšķiroša atliktā brīvības atņemšanas soda, kas apelācijas sūdzības iesniedzējam tika piespriests par 2005. gada noziedzīgajiem nodarījumiem, izpildīšanas mērķiem. Pēc būtības šī notiesāšana izraisīja sprieduma izpildi.
- 27 Šādos apstākļos tiesai šķiet iespējams apgalvot, ka Miškolcas apelācijas tiesa izdotsais izpildes dokuments ir tik cieši saistīts ar notiesājošo spriedumu par uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu, ka ECPAK 6. panta 1. punkta pārkāpums šīs notiesāšanas sakarā ietekmē arī minēto izpildes dokumentu. ECT nolēmums lietās *Bohmer* pret Vāciju un *El Kaada* pret Vāciju šādu argumentu, iespējams, atbalsta. Atšķirībā no lietas *Boulois* un pārējās judikatūras, uz ko atsaucas lietā *Ardic*, šie nolēmumi bija saistīti ar atlikta sprieduma izpildi, pamatojoties uz vēlāku noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu. Lai arī faktiskie apstākļi bija atšķirīgi, jo tiesas izdeva izpildes dokumentus, pamatojoties uz vainas noteikšanu, kuras pamatā nebija galīgs notiesājošs spriedums, kas pieņemts krimināllietas izskatīšanas rezultātā, – tādējādi pārkāpjot ECPAK 6. panta 2. punktu – gluži tāpat kā izpildes lēmumos lietās *Bohmer* un *El Kaada* bija nepareizi piemēroti tiesību akti, jo abu lēmumu pamatā bija vainas noteikšana, kas pārkāpa ECPAK 6. panta 2. punktu, arī [apelācijas sūdzības iesniedzēja situācijā] izpildes dokumentā [...] ir nepareizi piemēroti tiesību akti, jo dokumenta pamatā ir vainas noteikšana – notiesāšana par uzturlīdzekļu nemaksāšanas noziedzīgo nodarījumu –, kas pārkāpa ECPAK 6. panta 1. punktu. Pēdējā minētajā gadījumā, tāpat kā pirmajā gadījumā, iespējams, “*jaunā noziedzīgā nodarījuma*” rezultātā ir radies “*neizdevīgs stāvoklis, kas [...] līdzvērtīgs sodam*” – atcelta sākotnējās notiesāšanas brīvības atņemšanas soda atlikšana. (Lieta *Bohmer*, 66. punkts.)
- 28 Tādējādi nolēmumus lietās *Bohmer* un *El Kaada* var interpretēt veidā, ka tie atbalsta plašāku principu, ka gadījumos, kuros vēlas panākt atlikta sprieduma izpildi tāpēc, ka ir vēlāks noziedzīgs nodarījums, lēmuma par izpildi pamatā ir jābūt vainas noteikšanai atbilstoši ECPAK 6. pantam.

- 29 Attiecībā uz iespējamās neatbilstības smagumu ECT judikatūra ierosina, ka personas notiesāšana *in absentia* bez iespējas panākt apsūdzības pārskatīšanu pēc būtības principā var tikt uzskatīta par “*klaju tiesiskuma liegšanu*” un [...], tādējādi “*izņēmuma kārtā*” ar izdošanas (vai nodošanas) lēmumu var tikt izvirzīts jautājums par 6. pantu. Šī nostāja ir atspoguļota pašā 4.a pantā – tajā ir skaidri formulētas izpildes dalībvalstu tiesu pilnvaras atteikt nodošanu tad, ja “*lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums*” (tā, kā šis formulējums ir ticis interpretēts) norisinājās *in absentia* tādos apstākļos, kas pārkāptu 6. panta 1. punktu. Notiesājoši spriedumi *in absentia* pienācīgi tiek uztverti kā nopietni jautājumi, kuru pamatā ir neatņemamas krimināltiesisko aizsardzības līdzekļu un pamattiesību normas un kuri pieļauj izņēmuma situāciju, atsakot nodošanu. It īpaši lietās, kurām piemērojams 4.a punkts, nav prasības, lai izpildes dalībvalsts atstātu iespējamo 6. panta pārkāpumu novēršanu izsniegšanas dalībvalsts tiesām.
- 30 Attiecībā uz Pamatlēmuma 4.a panta 1. punkta tvērumu tiesai šķiet iespējams, ka izskatāmās lietas apstākļos 6. pantā noteikto personas tiesību (kā arī Hartas 47. un 48. pantā ietverto tiesību, jo tās šeit ir piemērojamas, pamatojoties uz to, ka EAO sistēma ir Savienības tiesību daļa) aizstāvēšana pēc būtības nozīmē, ka “*lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums*” būtu jāsaprot kā tāds, kas ietver vēlākas krimināllietas izskatīšanu, kurā tiek pieņemts notiesājošs spriedums, un šis spriedums ir izšķirošs iepriekš atlikta soda izpildei, kura izpildei nodošana tiek prasīta.
- 31 Kaut arī šādi tiktu paplašināta attiecīgo “lēmumu” kategorija 4.a panta 1. punkta izpratnē, var apgalvot, ka tas tomēr neietekmētu negatīvi un neapdraudētu Eiropas apcietināšanas ordera sistēmas efektivitāti apstākļos, kuros dalībvalstīm jebkurā gadījumā jau ir pienākums ievērot ECPAK 6. panta 1. punktu savos kriminālprocesos. Tādējādi tad, kad atlikta sprieduma izpildi izraisa vēlāks notiesājošs spriedums, nešķiet, ka izsniegšanas dalībvalstij rastos nesamērīgs apgrūtinājums noteikt, vai pieprasītā persona klātienē piedalījās tiesas procesā, kurā tika pieņemts attiecīgais notiesājošais spriedums (un attiecīgos gadījumos notiesājošā tiesas sēdē), vai arī, ja tā nepiedalījās, vai 6. pantā noteiktās tiesības tika ievērotas citā veidā.
- 32 Izskatāmās lietas apstākļos šī tiesa nespēj pienācīgi secināt, ka lieta *Ardic* nepārprotami liedz pieņemt tos apsvērumu pret nodošanu, kurus izvirzījis apelācijas sūdzības iesniedzējs, un, ņemot vērā šīs šaubas, kā arī apsverot šo jautājumu fundamentālo nozīmi un nepieciešamību iegūt skaidrību un noteiktību attiecībā uz pienākumiem, kas izriet izsniegšanas un izpildes dalībvalstīm šajā kontekstā, Tiesa uzskata, ka ir atbilstoši vērsties Eiropas Savienības tiesā atbilstoši LESD 267. pantam.

Prejudiciālie jautājumi

- 33 Tiesa uzdod turpmāk minētos jautājumus. Atkarībā no tā, kāda ir atbilde uz 1. jautājumu, ir iespējams, ka pārējos jautājumus nebūs nepieciešams aplūkot.

1. a) Gadījumā, kad pieprasa pieprasītās personas nodošanu, lai tai varētu izpildīt brīvības atņemšanas sodu, kura izpilde bija atlikta ab initio bet kas pieprasītās personas atkārtotas notiesāšanas par vēlāku noziedzīgu nodarījumu rezultātā vēlāk norīkots izpildei, un šo izpildes dokumentu ir izdevusi tiesa, kurā pieprasīto personu notiesāja un tai piesprieda sodu par vēlākā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, vai tiesas process, kurā pieņēma vēlāko notiesājošo spriedumu un izpildes rīkojumu, ir daļa no "lietas izskatīšanas, kurā pieņemts nolēmums" Padomes Pamatlēmuma 2002/584/TI 4.a panta 1. punkta izpratnē?

b) vai atbildi uz 1. jautājuma a) daļu ietekmē tas, vai tiesai, kura izdeva izpildes rīkojumu, saskaņā ar tiesību aktiem bija pienākums šo rīkojumu izdot, vai arī tai bija rīcības brīvība dokumenta izdošanā?

2. Apstākļos, kas minēti iepriekš 1. jautājumā, vai izpildes tiesu iestādei ir tiesības pārbaudīt, vai tiesas process, kurā pieņēma vēlāko notiesājošo spriedumu un izpildes rīkojumu un kurš notika bez pieprasītās personas klātbūtnes, norisinājās atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 6. pantam, un it īpaši pārbaudīt, vai ar to, ka pieprasītā persona nepiedalījās klātienē, tika pārkāptas tiesības uz aizstāvību un/vai pieprasītās personas tiesības uz taisnīgu tiesu?

3. a) Apstākļos, kas minēti iepriekš 1. jautājumā, ja izpildes tiesu iestāde ir pārliecināta, ka tiesas process, kurā pieņēma turpmāko notiesājošo spriedumu un izpildes dokumentu, nenorisinājās atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 6. pantam, un it īpaši tas, ka pieprasītā persona nepiedalījās klātienē, pārkāpa tiesības uz aizstāvību un/vai pieprasītās personas tiesības uz taisnīgu tiesu, vai izpildes tiesu iestādei ir tiesības un/vai pienākums a) atteikt pieprasītās personas nodošanu, pamatojoties uz to, ka šī nodošana pārkāptu Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu un 48. panta 2. punktu, un/vai b) pieprasīt, lai izsniegšanas tiesu iestāde kā nodošanas nosacījumu sniedz garantiju, ka attiecībā uz notiesājošo spriedumu, kas izraisīja izpildes rīkojuma izdošanu, pieprasītajai personai pēc nodošanas būs tiesības panākt lietas atkārtotu izskatīšanu vai pārsūdzību, un šai personai būs tiesības piedalīties šajās sēdēs, un tās dos iespēju lietot, tostarp jaunus pierādījumus, atkārtoti izskatīt pēc būtības, un tā rezultātā sākotnējais nolēmums varētu tikt atcelts?

b) Vai 3. jautājuma a) daļas mērķiem piemērojamā pārbaude ir tāda, vai pieprasītās personas nodošana pārkāptu tās pamattiesības, kas ietvertas Konvencijas 6. pantā un/vai Hartas 47. pantā un 48. panta 2. punktā, un, ja atbilde ir apstiprinoša, vai tas, ka tiesas process, kurā pieņēma vēlāko notiesājošo spriedumu un izpildes dokumentu, norisinājās in absentia, un tas, ka nodošanas gadījumā pieprasītajai personai nebūs tiesību panākt lietas atkārtotu izskatīšanu vai pārsūdzību, ir pietiekami, lai ļautu izpildes tiesu iestādei secināt, ka nodošana pārkāptu šo tiesību būtību?

Nobeiguma [apsvērumi]

- 34 Apelācijas sūdzības izskatīšana tiek apturēta, līdz tiks saņemts Eiropas Savienības tiesas nolēmums par šiem jautājumiem. Ņemot vērā, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs šobrīd ir atbrīvots pret galvojumu, šī tiesa neuzskata, ka ir nepieciešams, lai šo lūgumu izskata steidzamības vai paātrinātā tiesvedībā.

[omissis: tiesas locekļu paraksti]

PIELIKUMS – 2003. gada likuma 45. pants

[..] Personu saskaņā ar šo likumu nenodod [..], ja vien Eiropas apcietināšanas ordera gadījumā orderī norādīti jautājumi, kas ietverti Pamatlēmuma Pielikuma ordera veidlapas d) punkta 2., 3. un 4. punktā [..], kā norādīts šīs daļas tabulā.

TABULA

d) Norādiet, vai attiecīgā persona personiski piedalījās tās lietas izskatīšanā, kurā pieņemts nolēmums:

1. ☐ Jā, persona personiski piedalījās tās lietas izskatīšanā, kurā pieņemts nolēmums.

2. ☐ Nē, persona personiski nepiedalījās tās lietas izskatīšanā, kurā pieņemts nolēmums.

3. Ja izdarīta atzīme pie 2. punkta varianta, apliecināt, ka pastāv viens no šādiem apstākļiem:

☐ 3.1.a. personai ... (diena/mēnesis/gads) tika izsniegta pavēste, un tādējādi attiecīgā persona tika informēta par tās lietas izskatīšanas plānoto dienu un vietu, kurā pieņemts nolēmums, un tika informēta par to, ka nolēmums var tikt pieņemts aizmuguriski; VAI

☐ 3.1.b personai pavēste netika izsniegta, bet attiecīgā persona ar citiem līdzekļiem saņēma oficiālu informāciju par tās lietas izskatīšanas plānoto dienu un vietu, kurā pieņemts nolēmums, tādā veidā, ka ir nepārprotami konstatēts, ka attiecīgā persona zināja par paredzēto lietas izskatīšanu un bija informēta par to, ka nolēmums var tikt pieņemts aizmuguriski;

VAI

☐ 3.2. zinādama par paredzēto lietas izskatīšanu, persona bija pilnvarojusi attiecīgās personas vai valsts ieceltu juriskonsultu aizstāvēt viņu lietas izskatīšanā, un minētais juriskonsults patiešām aizstāvēja attiecīgo personu minētajā lietas izskatīšanā;

VAI

☐ 3.3 personai nolēmums tika izsniegts ... (diena/mēnesis/gads), un persona tika skaidri informēta par tiesībām uz lietas atkārtotu izskatīšanu vai pārsūdzību,

kurā viņai ir tiesības piedalīties un kura dod iespēju lietu, tostarp jaunus pierādījumus, atkārtoti izskatīt pēc būtības, un kuras rezultātā sākotnējais nolēmums varētu tikt atcelts, un

- persona ir skaidri paziņojusi, ka neapstrīd nolēmumu;

VAI

- persona attiecīgajā termiņā nav lūgusi lietas atkārtotu izskatīšanu vai pārsūdzību;

VAI

- nolēmums personai netika izsniegts, bet:
 - nolēmums personai tiks izsniegts tūlīt pēc nodošanas; un
 - izsniedzot nolēmumu, persona tiks skaidri informēta par viņas tiesībām uz lietas atkārtotu izskatīšanu vai pārsūdzību, kurā viņai ir tiesības piedalīties un kura dod iespēju lietu, tostarp jaunus pierādījumus, atkārtoti izskatīt pēc būtības, un kuras rezultātā sākotnējais nolēmums varētu tikt atcelts, un
 - persona tiks informēta par termiņu, kādā jāpieprasa šāda lietas atkārtota izskatīšana vai pārsūdzība un kurš ir ... dienas.

4. Ja veiktas atzīmes lodziņā 3.1.b, 3.2. vai 3.3. punktā, lūdzu, sniedziet informāciju par to, kā ir izpildīts attiecīgais nosacījums.”